

MAGYAR
ÁLLAMKINCSTÁR

KÖLTSÉGVETÉSI FELÜGYELET

*A költségvetési felügyelők tevékenységének
tapasztalatai*

Budapest, 2011. július

A költségvetési felügyelői rendszer még most van csak kialakulóban, így tapasztalataink nem olyan kiterjedtek, mint az más, nagyobb múltra visszatekintő ellenőrzési rendszereknél elmondható. Ennek ellenére úgy érezzük, hogy a már a közel egy éves múltban is sikerült eredményeket elérnünk azon intézmények tekintetében, ahol a költségvetési felügyelők kirendelésre kerültek. Reményeink szerint a felügyelői rendszer további bővítése esetén még inkább hozzá tudunk majd járulni az államháztartás belső ellenőrzési rendszereinek fejlődéséhez, és jobban figyelemmel kísérhetjük a mindenkor költségvetési elvek szigorú betartását.

A költségvetési felügyelői rendszer tapasztalatainak leírását két egységbe foglaltuk, figyelembe véve az időrendiséget és a felügyelők, illetve a felügyelt intézmények számának bővülését.

I. Összefoglalás a költségvetési felügyelők 2010. évi tevékenységéről

A költségvetési felügyelői rendszer felállításának jogszabályi alapját az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény (Áht.), valamint az államháztartás működési rendjéről szóló 292/2009. (XII. 19.) Korm. rendelet (Ámr.) módosítása teremtette meg a 2010. évben. A rendszer bevezetésével a Kormány a folyamatba épített ellenőrzés megerősítését tűzte ki célul, melynek eredményeképpen megvalósítható a költséghatékonyság és a források célszerű felhasználásának előzetes kontrollja. A rendszer indulásakor két költségvetési szerv, valamint egy elkülönített állami alap került kijelölésre, a 1193/2010. (IX. 14.) Korm. határozat a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemhez, az Országos Sportegészségügyi Intézethez, valamint a Munkaerőpiaci Alaphoz rendelt ki költségvetési főfelügyelőt. A nemzetgazdasági miniszter szeptember 15-ei hatállyal bízta meg a főfelügyelőket és felügyelőket, a munkáltatói jogkört a Magyar Államkincstár elnöke gyakorolja.

A felügyelők havi rendszeres jelentések útján tájékoztatják a nemzetgazdasági minisztert, valamint a kijelölt intézmények irányításáért felelős minisztert az elvégzett feladatokról, a költségvetési-gazdálkodási helyzetről, továbbá javaslataikról és az elért eredményekről.

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Magyarország egyik legnagyobb felsőoktatási intézménye, költségvetési kiadási főösszege közel 40 milliárd forint. Az Egyetem gazdálkodása példaértékű, a szabályozottság és a likviditási helyzet kiváló, ezért az itt szerzett közvetlen tapasztalatok a felsőoktatás egészében hasznosíthatók lesznek.

A főfelügyelő rendszeresen részt vesz az Egyetem főbb döntéshozó szerveinek ülésein (Rektori Tanács, Gazdasági Bizottság, Szenátus), valamint a fontosabb közbeszerzési eljárások folyamatában. A felügyelők a 2010. októbertől decemberig tartó időszakban 40 db, összesen 2,3 milliárd forint értékű kötelezettségvállalásra irányuló eljárás megindítását véleményezték, kifogással nem éltek. A 2011. évi tervezés során a főfelügyelővel történt folyamatos egyeztetések alapján közel 700 millió forint összegű projekt került törlésre és mintegy 1 milliárd forint összegű beruházási költségcsökkentés valósult meg. A felszabaduló keretek más fontos kiadásokra kerültek átcsoportosításra, illetve az évközi működés segítésére likviditási tartalék került kialakításra.

A **Munkaerőpiaci Alap** költségvetése 2010-ben 332 163 millió forint bevételi és 313 763 millió forint kiadási főösszeg mellett 18 400 millió forint pozitív egyenleggel került megtervezésre. A tervezett egyenleg a likviditási tartalék feltöltését szolgálta.

A főfelügyelő aktívan részt vett a szabályzatok aktualizálásában, a változtatások az Áht. és az Ámr. módosításaival összhangban biztosították a szabályzatok jogszabályoknak való megfelelését. A munkaügyi központok által kiírt pályázatok kapcsán több esetben sor került költségsökkentő javaslatok megfogalmazására, a főfelügyelő javaslatot tett átfogó jellegű, rendszerszerű felülvizsgálatra és a gyakorlat egységesítésére, a vonatkozó jogszabály módosítására is.

Az **Országos Sportegészségügyi Intézet** kijelölése az E Alap terhére finanszírozott intézmények működésének példája, mely speciális állami feladatként ellátja a sportegészségügyi hálózat működtetését, valamint a válogatott sportolók egészségügyi ellátásának koordinációját is.

A felügyelők áttekintették az Intézet valamennyi, a költségvetési gazdálkodás szempontjából releváns szabályzatát, illetve azok tervezetét, részletes javaslatokkal segítették azok aktualizálását.

A szerződésállomány részletes áttekintése alapján a felügyelők javaslatot tettek a kiszervezett tevékenységek (pl. karbantartás, üzemeltetés) intézményi alkalmazottakkal történő ellátására, az intézmény kapacitásainak felülvizsgálatára. Az Intézet 2010-ben a vizsgált időszakban, finanszírozási helyzetére való tekintettel 10 millió forint feletti összegű kötelezettségvállalást nem kezdeményezett. A felügyelők javasolták a sportegészségügyi hálózat finanszírozására vonatkozó szabályok összehangolását és szükség szerint az érvényesíthető térítési díjak jogszabályi hátterének megteremtését.

A felügyelők tevékenysége során három olyan jelentős költségvetési terület belső folyamataiba nyerhettünk betekintést, mint a felsőoktatás, az egészségügy (közvetetten az E-alap) és az önmagában is jelentős Munkaerőpiaci Alap. E három terület nagyságrendjénél fogva jelentős megtakarítási lehetőségeket jelenthet a struktúrák átgondolt módosítása révén.

II. Összefoglalás a költségvetési felügyelők 2011. I. félévi tevékenységéről

Az 1083/2011. (IV. 12.) Kormányhatározat alapján 2011. április 15-étől az eddig meglévő három intézmény mellé még hét intézményhez került költségvetési főfelügyelő, illetve költségvetési felügyelő kirendelésre. Így összesen már tíz intézménynél: hat felsőoktatási intézménynél, két kórháznál, egy elkülönített állami pénzalapnál és egy országos hatáskörű szervnél van jelen a költségvetési felügyelői rendszer képviselője.

Az új felügyelők április 18-án a Magyar Államkincstár elnökétől vehették át megbízóleveleiket és az ezt követő egy-két héten az intézményeknél való bemutatásuk is megtörtént. Általánosságban elmondható, hogy az intézmények a felügyelőket és a felügyelet tényét elfogadták, a felügyelőkkel szemben együttműködő magatartást tanúsítanak.

Május-június hónapok folyamán került sor a költségvetési (fő)felügyelők feladat-ellátása eljárásrendjének az átdolgozására, amelyet elsősorban a Költségvetési Felügyelet bővülése tett szükségessé. Emellett a jogszabályok változása, új, költségvetési felügyelőket is érintő

jogszabályok megjelenése miatti változások is átvezetésre kerültek. Az eljárásrendbe belevettük az NFM-NGM informatikai beruházásokkal kapcsolatos megállapodásának költségvetési felügyelőkre vonatkozó passzusait is.

Az eljárásrendet mind a Kincstárban belül, mind pedig azon kívül egyeztetési folyamatnak vetettük alá.

A felügyelők a kijelölt intézmény gazdálkodásával kapcsolatos tapasztalataikról, intézkedéseikről havonta, a tárgyhót követő hat munkanapon belül számolnak be havi jelentés keretében, amely minden felügyelő és felügyelt intézmény esetében egységes szerkezetben készül el.

A felügyelők által leadott havi jelentések a Költségvetési Felügyelet által kerülnek véglegesítésre. A Felügyelet vezetője által jóváhagyott és visszaküldött, véglegesített jelentést a kijelölt intézmény vezetője részére a felügyelők juttatják el.

A Felügyelet a jelentéseket az illetékességnek megfelelő csoportosításban, a Kincstár elnöke által aláírt levél kíséretében megküldi a nemzetgazdasági miniszter, az államháztartásért felelős államtitkár, a nemzeti erőforrás minisztere, az egészségügyért felelős államtitkár, a felsőoktatásért és tudománypolitikáért felelős helyettes államtitkár, valamint a közigazgatási és igazságügyi miniszter részére.

A jelentéseket elektronikus úton a fentieken kívül még a Nemzetgazdasági Minisztérium és a Nemzeti Erőforrás Minisztérium egyéb érintett államtitkárságára, főosztályára is eljuttatjuk.

A felügyelői rendszer előnyei közé tartozik, hogy, mivel folyamatosan kapcsolatot tartanak a felügyelt intézmények vezetőivel, illetve állandó jelleggel jelen vannak a kijelölt intézménynél, hirtelen felmerült kérdések, problémák esetében is gyorsan tudnak információhoz jutni. Ilyen volt például május hónapban a felsőoktatási intézményekhez kirendelt felügyelők alapfeladataik mellé teljesített ad hoc feladatellátása is. Az intézmények vonatkozásában az integrációs folyamatok, illetve az egy hallgatóra jutó kiadások felmérése volt a kitűzött cél. A Költségvetési Felügyelet koordinációjában ezek a feladatok sikeresen megvalósultak és a kért információ előállítása megtörtént.

A június havi jelentésben is ilyen rugalmasságról tettek tanúbizonyságot a felügyelők, amikor a NEFMI kérésére a felügyelt intézmények zárolásának végrehajtására tértek ki bővebben a beszámolás során.

A felügyelők ezen kívül már konkrét eredményekről is beszámoltak, amelyek az egyes intézmények tekintetében az alábbiak:

Pécsi Tudományegyetem – dr. Szűcs József költségvetési főfelügyelő

Az egyetem gazdálkodása viszonylag kiegyensúlyozott, viszont nagy kockázati tényezőt jelent a magas adósságállomány. Ennek oka főként az egyetem egészségügyi tevékenységében keresendő; az OEP által finanszírozott ellátások a teljesítmény volumenkorlát miatt veszteséget termelnek.

A felügyelő javaslata alapján, a kötelezettségvállalás elleni kifogás miatt, a felhalmozási kiadások átpriorizálása révén 98 millió Ft szabadult fel.

Nyugat-magyarországi Egyetem – Dr. Lacó Bálint költségvetési felügyelő

Az egyetem gazdálkodása május hónapban igen feszítettnek volt mondható, ez a feszültség kicsit enyhült az egyetem által már kifizetett, de központilag még nem finanszírozott pályázatok és PPP kiadások fedezetének júniusi átadásával. Ennek köszönhetően a viszonylag magas adósságállomány javuló tendenciát mutatott.

A zárolás és a feszített gazdasági helyzet miatt sor került a kötelezettségvállalások rendjének szigorítására és egyéb megtakarítási lehetőségek keresésére, amiben a kirendelt felügyelő is tevékenyen részt vesz.

Általánosságban elmondható, hogy a PPP kiadások szinte az összes felügyelt felsőoktatási intézménynél gazdálkodási feszültséget okoznak, mivel a kifizetéseket biztosító támogatások elmaradtak.

Budapesti Corvinus Egyetem – Dr. Horváth József költségvetési főfelügyelő

Az egyetem gazdasági helyzete stabilnak mondható, tartozásállománya csökkenő tendenciát mutat, amelyet keret előrehozással és uniós pályázatok fedezetére befolyt bevételekkel tudott elérni. A likviditási terv szerint a gazdasági stabilitás szeptemberig tovább növekszik a zárolás ellenére is, amely végrehajtására intézkedési terv került kidolgozásra.

Vita alakult ki a Corvinus Online Tudásbázishoz szükséges 2,5 Mrd Ft-os beruházás kapcsán, ahol is a felügyelő egyértelműen jelezte egyet nem értését.

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem – dr. Gárdos Csaba költségvetési főfelügyelő, Borzsák Jenőné költségvetési felügyelő

Az egyetem gazdálkodása kiegyensúlyozott, tartozásállománya viszonylag alacsony. Sor került az egyetem Villamosmérnöki és Informatikai Kara gazdálkodásának vizsgálatára és tervbe van véve a Hallgatói Önkormányzat által kezelt költségvetési keretek vizsgálata is.

A zárolás szigorító intézkedéseket és előirányzat csökkentést eredményezett. A felügyelők bevonásával elsősorban a létesítményekkel kapcsolatos beruházási és felújítási terveket módosították, a korábban tervezett tételek egy részét törölték, csökkentették, átütemezték. A kitűzött cél az egyetem zökkenőmentes működtetésének a fenntartása.

Szolnoki Főiskola – Soós Ágnes költségvetési felügyelő

A főiskola gazdálkodásában szintén problémákat okoz a PPP beruházások finanszírozása. Ezen kívül fontos elemét jelentik a fejlesztési lehetőségeknek a pályázatok révén elnyerhető pénzeszközök, ezek utófinanszírozása azonban likviditási problémákat is okozhat.

A zárolás végrehajtása itt is szigorító intézkedéseket eredményezett, amelyek végrehajtása folyamatos.

A felügyelő által jóvá nem hagyott kötelezettségvállalás a 0,7 millió Ft-ot érte el.

Károly Róbert Főiskola – Kolozsvári Ákos költségvetési felügyelő

A főiskola gazdasági helyzete stabil, az adósságállománya elhanyagolhatónak mondható. Ahhoz azonban, hogy a gazdálkodás ilyen kiegyensúlyozott maradjon a zárolás mellett is a működés racionalizálására van szükség, elsősorban az emberi erőforrás jobb kihasználásával. Ennek érdekében intézkedési terv készült és a főiskola Szervezeti és Működési Szabályzatának módosításával gyökeres változás indult meg.

Munkaerőpiaci Alap – Kovács Bálint költségvetési főfelügyelő, Szakáll Réka költségvetési felügyelő

A Munkaerőpiaci Alap gazdálkodásáról elmondható, hogy rendkívül kedvező képet mutat. A jogszabály által előírt egyenleg tartási kötelezettséget messzemenőig teljesíti, amelynek betartására a szükséges intézkedések megszülettek. A júliusban megszavazott költségvetési törvény módosítása sem fog nehézséget okozni az Alapnak, a kiadások visszafogásával az elvárt egyenleg teljesíthető lesz.

Az idei év során a felügyelők közel 80 millió Ft megtakarítást értek el a véleményezésre benyújtott pályázatok újragondolása, feltételeinek megváltoztatása révén.

Országos Sportegészségügyi Intézet – Szatmári Andrea költségvetési főfelügyelő

Az intézet gazdálkodása viszonylag egyenletesnek mondható, az időarányosnak megfelelő bevételi és kiadási teljesítés mellett azonban szembeötlő a dologi kiadások magas aránya. Problémát okozhat azonban a likviditási tartalék hiánya és az, hogy a zárolást az intézmény részben bevételi többlettel kívánja kompenzálni, ami azonban egyenlőre nem realizálódott. A felügyelő véleménye szerint egyértelműen megállapítható az ágykapacitás és a teljesítmény volumenkorlát mértéke közötti ellentmondás, a magas kiadások ellenére az ágyak kihasználatlanok.

Országos Idegtudományi Intézet – Marczis Béláné költségvetési felügyelő

Az intézet gazdálkodásában meghatározó elem az OEP által finanszírozott ellátásokból származó bevétel. A költségvetési főösszeghez képest magasnak mondható tartozásállomány növekedésének megindulása a teljesítmény volumenkorlát bevezetésére vezethető vissza. Aggodalomra ad okot, hogy az adósság június hónapra jelentősen nőtt, valamint, hogy olyan halaszthatatlan beruházásokra lenne szükség, amelyeket saját forrásból nem képesek megvalósítani.

Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala – Rózsás Péter költségvetési főfelügyelő

A hivatal gazdálkodásának stabilizálása érdekében mindenképpen szükséges az elmúlt években felhalmozódott tartozásállomány csökkentése. Az ennek érdekében született intézkedési terv végrehajtása folyamatban van, az adósság egy részének csökkentése május folyamán megtörtént.

A gazdálkodás további szigorítása, a beszerzések jobb kontrollálása, a felelőségek egyértelmű elhatárolása érdekében a felügyelő javaslatot tett a közbeszerzés rendszerének módosítására azért, hogy a beszerzés indokoltsága nagyobb hangsúlyt kapjon.